

بررسی تاثیر باورهای دینی و ارزش‌های اخلاقی بر رشد توانایی آینده‌پژوهی دانش‌آموزان ورزشکار و غیرورزشکار با نقش میانجی سبک‌های یادگیری

محمدعلی نودهی^۱، مجتبی احمدی^۲، ایمان صفایی^۳

چکیده

باورهای دینی و ارزش‌های اخلاقی حلقه گمشده توفیق در بسیاری از جوامع امروزی است. در میان ارزش‌ها و باورهایی که در شکل دادن به روش زندگی افراد نقش مهمی را ایفا می‌کنند، ارزش‌ها و اعتقادات دینی و مذهبی از عناصر متشکله مهم شخصیت و باورهای اخلاقی افراد می‌باشند. هدف از انجام این پژوهش بررسی تاثیر باورهای دینی و ارزش‌های اخلاقی بر رشد توانایی آینده‌پژوهی دانش‌آموزان با نقش میانجی سبک‌های یادگیری بود. این پژوهش بر مبنای هدف از نوع کاربردی و بر مبنای روش گردآوری داده‌ها از نوع میدانی می‌باشد. جامعه آماری شامل کلیه دانش‌آموزان مقطع متوسطه مدارس شهرستان خاش بود که ۳۸۴ نفر به روش نمونه‌گیری تصادفی در دسترس و بر اساس جدول مورگان به عنوان نمونه‌آماري برگزیده شدند. برای جمع‌آوری اطلاعات در این پژوهش از چهار پرسشنامه استاندارد آینده‌پژوهی، ارزش‌های اخلاقی، باورهای دینی و سبک‌های یادگیری استفاده شده‌است. روایی پرسشنامه‌ها توسط ۸ نفر از اساتید دانشگاهی تأیید شد. پایایی پرسشنامه‌ها نیز با روش آلفای کرونباخ بررسی و تأیید شد. داده‌ها با استفاده از نرم‌افزارهای آماری SPSS-25 و AMOS-24 به روش تحلیل رگرسیونی مورد تجزیه و تحلیل قرار گرفت. نتایج نشان داد که باورهای دینی و ارزش‌های اخلاقی در رشد توانایی آینده‌پژوهی اثر معناداری دارد. همچنین، باورهای دینی و ارزش‌های اخلاقی در رشد توانایی آینده‌پژوهی دانش‌آموزان با نقش میانجی سبک‌های یادگیری تأثیر معناداری دارد. با توجه به یافته‌های تحقیق مسئولان و دست‌اندرکاران می‌توانند به برنامه‌ریزی‌های لازم، از طریق برگزاری دوره‌های آموزشی، کارگاه‌ها و اردوهای فرهنگی-مذهبی و تقویت ارزش‌های اخلاقی و باورهای دینی دانش‌آموزان، گام‌های مؤثری را در جهت رشد توانایی‌های آینده‌پژوهی در آنان بردارند.

کلیدواژه‌ها:

آینده‌پژوهی، ارزش‌های اخلاقی، باورهای دینی، سبک‌های یادگیری، ورزش، دانش‌آموزان

۱۳

دوره ۴، شماره ۱، پیاپی ۱۳
بهار ۱۴۰۴

مقاله پژوهشی

تاریخ دریافت:

۱۴۰۳-۰۶-۳۰

تاریخ پذیرش:

۱۴۰۴-۰۲-۱۵

صص: ۱۳۷-۱۱۵

شابا چاپی: ۵۵۹۹-۲۳۲۲

رتبه علمی

ب

بررسی صحت گواهی در:
JOURNALS.MSRT.IR

۱. استادیار گروه دروس عمومی، دانشگاه علوم کشاورزی و منابع طبیعی گرگان، گرگان، ایران

۲. استادیار گروه تربیت بدنی، واحد بندرگز، دانشگاه آزاد اسلامی، بندرگز، ایران. (نویسنده مسئول) mojtabaahmadi171@gmail.com

۳. استادیار گروه تربیت بدنی، واحد بندرگز، دانشگاه آزاد اسلامی، بندرگز، ایران.

مقدمه و بیان مسأله

باورهای اخلاقی و ارزش‌های دینی، به عنوان حلقه مفقوده موفقیت در جوامع امروز، نقش اساسی در شکل‌دهی به شخصیت و ساختار اخلاقی افراد دارند. این اعتقادات بر تمام ابعاد زندگی تأثیر گذاشته، رشد شخصیت را تقویت می‌کنند و روابط فردی و اجتماعی را تعیین می‌نمایند. در نتیجه، دین به عنوان عاملی مؤثر برای حفظ و ارتقای جایگاه شغلی و تحصیلی ضروری است و باید همواره مبنای عمل قرار گیرد (قادری، ۱۳۹۵). نحوه تعامل افراد با باورهای دینی متفاوت است؛ عده‌ای صرفاً به صورت ذهنی به اعتقادات خود باور دارند و کمتر به اعمال پایبندند. در مقابل، برخی دیگر بدون داشتن اعتقادات ریشه‌ای، صرفاً به اجرای مناسک و رسوم می‌پردازند. گروه سوم، که حد واسط این دو طیف قرار دارند، کسانی هستند که در کنار اعتقادات قلبی، به صورت متعادل و بدون افراط و تفریط به دستورات دینی عمل می‌نمایند (میرزاییگی، ۱۳۹۱).

به استناد گلگلی (۱۳۹۳)، التزام عمیق به ارزش‌های اخلاقی-دینی موجب تعالی فردی و موفقیت‌های شغلی و تحصیلی می‌شود و آموزش آن باید از دوران تحصیل آغاز گردد. با توجه به بی‌ثباتی جهان معاصر و فروپاشی قطعیت‌های گذشته، معماری آینده به یک ضرورت استراتژیک برای موفقیت تبدیل شده است. ریچارد اسلاتر معتقد است در این محیط سرشار از عدم قطعیت، تنها رویکرد موفق، اقدام فعالانه برای ساختن آینده است. این رویکرد اگرچه پرریسک است، اما کاملاً عاقلانه‌تر از نظاره‌گر محض بودن است. بل (۲۰۱۱) نیز تأیید می‌کند که چنین نگاهی، انگیزه و نگرش مثبت دانش‌آموزان را افزایش می‌دهد (Amsler & Facer, 2017). ترسیم دیدمان‌های روشن آینده، آگاهی از روندها، تحولات و در نتیجه تصمیم‌گیری به هنگام، می‌تواند هر جامعه و سازمانی را در یافتن بهترین راه‌ها توانا تر سازد (خزایی، ۱۳۹۰). پدرام و همکاران (۱۳۹۱)، تسلط بر دانش آینده‌پژوهی را شرط دستیابی به توانمندی‌های راهبردی می‌دانند. آینده‌پژوهی، با کاهش ابهام و شفاف‌سازی فرصت‌ها و تهدیدهای آینده، علاقه دانش‌آموزان به تحصیل و پژوهش را افزایش می‌دهد. این علاقه نیز با میزان پایبندی آنان به باورهای اخلاقی و دینی رابطه مستقیم دارد (Abdollah & Baker, 2015). در همین رابطه، Jalil (2006) ابراز داشت که «یکی از عواملی که می‌تواند بر مهارت آینده‌نگاری آنان مؤثر باشد، سبک‌های یادگیری است. یادگیری مؤثر و مطلوب زمانی اتفاق می‌افتد در خصوص مسئله مورد نظر به صورت کامل و در ابعاد و سطوح مختلف آن اظهار نظر کنند و اطلاعات لازم را کسب نمایند و به صورت استقرایی سطوح مختلف آن مطلب را درک نمایند و بتوانند ابعاد مختلف آن را به خوبی درک و تحلیل کنند».

بر اساس پژوهش‌های مختلف، ورزش به عنوان یک پدیده جهانی و اجتماعی، تأثیرات عمیقی بر ابعاد فردی و اجتماعی زندگی دارد. در دنیای صنعتی امروز، با گسترش زندگی ماشینی و کاهش فعالیت بدنی، موضوع ورزش و سلامت بیش از پیش مورد توجه قرار گرفته است (فارسی و همکاران، ۱۴۰۰؛ احمدی و همکاران، ۱۳۹۶). ورزش از جنبه‌های فرهنگی، اجتماعی، اقتصادی و سیاسی، زندگی انسان‌ها را تحت تأثیر قرار داده و با ایجاد اجتماعات عظیم حول محور خود، موجب بهبود مهارت‌های فردی و اجتماعی می‌شود (ابراهیمی و همکاران، ۱۴۰۲؛ احمدی و همکاران، ۱۳۹۹). اثرات مثبت روانی و اجتماعی ورزش در تحقیقات

متعدد به اثبات رسیده و این فعالیت می‌تواند نگاه افراد به زندگی را متحول کند (Younesian et al., 2016). از این رو می‌توان تفاوت‌هایی را در افراد و به ویژه دانش‌آموزان ورزشکار و غیرورزشکار در شاخص‌های روانی و اجتماعی مشاهده نمود که این تفاوت می‌تواند بر اهمیت ورزش و فعالیت بدنی تأکید نماید. از اینرو تفاوت‌های دانش‌آموزان ورزشکار و غیرورزشکار در ابعاد روانی و اجتماعی حائز اهمیت بوده و قابل بررسی می‌باشد. از طرفی "نگاه خاص و متفاوت افراد ورزشکار نسبت به زندگی در مقایسه با افراد غیرورزشکار در تحقیقات اثبات شده و در افراد ورزشکار مهارت‌های روانی و اجتماعی در مواردی متفاوت از افراد غیرورزشکار می‌باشد. لیکن، تا کنون تحقیقی انجام نشده است که دانش‌آموزان ورزشکار و غیرورزشکار را در مهارت‌های آینده‌نگاری با یکدیگر مقایسه نماید و نقش عوامل مؤثر بر این متغیرها را تعیین نماید. لذا، لازم است تا در این زمینه تحقیقات مناسبی انجام شود و دانش‌آموزان ورزشکار و غیرورزشکار در میزان تأثیر باورهای دینی و اخلاقی بر آینده‌پژوهی با نقش میانجی سبک‌های یادگیری مورد ارزیابی و مقایسه قرار گیرند. بر اساس آنچه گفته شد بسیار مهم است تا میزان نگاه مثبت به آینده و رویکرد آینده‌پژوهانه در دانش‌آموزان به عنوان آینده‌سازان جامعه مورد ارزیابی قرار گیرد و نگاه توأم با آینده‌پژوهی در آنان توسعه یابد تا علاقه بیشتری در آینده داشته باشند و لازم است تا عواملی را که بر این موارد اثرگذارند شناسایی نمود. با توجه به اهمیت باورهای دینی و اخلاقی در توسعه نگاه مثبت در دانش‌آموزان لازم است تا اثر این مفاهیم بر آینده‌پژوهی در دانش‌آموزان ارزیابی شود. در این میان برخی از متغیرها می‌توانند نقش تعدیل‌گر در این رابطه داشته باشند که نوع یادگیری و آموزش می‌تواند در بهبود این رابطه مؤثر باشد. به عبارتی یادگیری مناسب به عنوان یادگیری با اثربخشی و ماندگاری بالاتر می‌تواند مهارت آینده‌پژوهی را در دانش‌آموزان ارتقا دهد و ارتباط اثرگذاری باورهای دینی و اخلاقی بر مهارت آینده‌پژوهی مؤثر باشد. همچنین با توجه به نقش اجتماعی ورزش می‌توان تفاوت دانش‌آموزان ورزشکار و غیرورزشکار را در این رابطه حائز اهمیت دانست و لازم است مقایسه دانش‌آموزان ورزشکار و غیرورزشکار در این خصوص ارزیابی گردد. مقصود پژوهش حاضر از «رشد توانایی آینده‌پژوهی» توسعه مهارت‌های شناختی، تحلیلی و ارزشی دانش‌آموزان در درک، تحلیل و ترسیم سناریوهای محتمل آینده زندگی تحصیلی و اجتماعی آن‌هاست (Bell, 2011; Amsler & Facer, 2017). معادل رایج و صحیح واژه آینده‌پژوهی در زبان انگلیسی، **Futures Studies** یا **Foresight Studies** است. این مفهوم به شاخه‌ای میان‌رشته‌ای اشاره دارد که به مطالعه، تحلیل و پیش‌بینی آینده با روش‌های نظام‌مند می‌پردازد تا افراد و سازمان‌ها بتوانند تصمیم‌گیری‌های بهتری در مواجهه با تغییرات و روندهای آینده انجام دهند. در متون علمی، **Futures Studies** غالباً به عنوان مطالعه ساختاریافته و میان‌رشته‌ای درباره آینده‌ها تعریف شده است، در حالی که **Foresight** بیشتر به جهت‌گیری و فرآیندهای پیش‌بینی و آمادگی برای آینده اشاره دارد. هر دو واژه در علوم اجتماعی، مدیریت، آموزش و پژوهش کاربرد وسیعی دارند و بسته به زمینه پژوهش قابل استفاده هستند. با توجه به تغییرات سریع اجتماعی، فرهنگی و فناوری، توسعه توانایی دانش‌آموزان در آینده‌پژوهی به عنوان مهارتی کلیدی برای تصمیم‌گیری‌های راهبردی و اخلاق‌محور، بسیار حیاتی است. باورهای دینی و ارزش‌های اخلاقی، به عنوان مؤلفه‌های اصلی نظام تربیتی، نقش مهمی در

شکل‌دهی نگرش‌ها و رفتارهای آینده‌نگر دارند. با این حال، بسترهای شناختی و یادگیری که این باورها را به توانمندی‌های عملی تبدیل می‌کنند، به اندازه کافی مطالعه نشده‌اند.

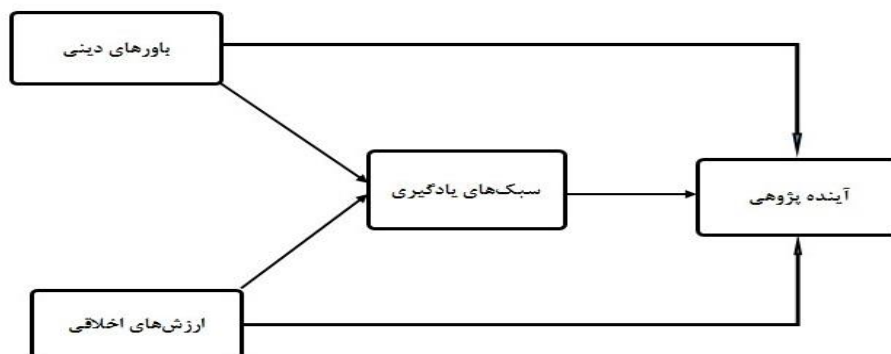
در جهان پرتحول امروز، پرورش انسان‌هایی دوراندیش، مسئول و آینده‌نگر یکی از رسالت‌های اصلی نظام‌های آموزشی است. در این میان، باورهای دینی و ارزش‌های اخلاقی به عنوان ستون‌های هویت فرهنگی و اجتماعی، نقش اساسی در شکل‌دهی نگرش‌ها، رفتارها و تصمیم‌گیری‌های فردی دارند. این باورها نه تنها جهت‌دهنده‌ی اخلاق و رفتار انسان هستند، بلکه می‌توانند زمینه‌ساز شکل‌گیری نگرش مثبت نسبت به آینده و توانایی پیش‌بینی تحولات پیش‌رو باشند. پژوهش‌های پیشین نشان داده‌اند که پایبندی به ارزش‌های دینی و اخلاقی می‌تواند موجب افزایش امید، معنا در زندگی، تاب‌آوری، و عزت‌نفس شود (Abdohhah & Baker, 2015). با این وجود، آنچه در اغلب پژوهش‌های داخلی و خارجی مغفول مانده، بررسی چگونگی ارتباط باورهای دینی و اخلاقی با رشد توانایی آینده‌پژوهی است؛ به‌ویژه در میان قشر دانش‌آموز که در مرحله‌ی شکل‌گیری نگرش و هویت ارزشی قرار دارند. از سوی دیگر، «سبک‌های یادگیری» به عنوان ویژگی‌های متمایز شناختی و عاطفی هر یادگیرنده، می‌توانند در انتقال ارزش‌ها و باورهای اخلاقی نقش میانجی ایفا کنند و اثرگذاری آن‌ها بر نگرش‌های آینده‌نگرانه را تسهیل یا تعدیل نمایند. به عبارت دیگر، درک چگونگی یادگیری و درونی‌سازی مفاهیم اخلاقی و دینی در فرآیند آموزش، یکی از حلقه‌های گمشده در تبیین رابطه میان اخلاق، دین و آینده‌پژوهی است. علاوه بر این، تفاوت‌های فردی میان دانش‌آموزان ورزشکار و غیرورزشکار نیز می‌تواند در نوع سبک‌های یادگیری، میزان تعهد اخلاقی، مسئولیت‌پذیری و امید به آینده تأثیرگذار باشد. ورزشکاران معمولاً روحیه‌ی تعاون، نظم‌پذیری و خودکنترلی بیشتری دارند که ممکن است به بهبود دیدگاه آینده‌نگرانه‌ی ایشان بینجامد، در حالی که در میان دانش‌آموزان غیرورزشکار، این رابطه ممکن است ضعیف‌تر یا متفاوت عمل کند. بنابراین، شکاف اصلی پژوهش حاضر در این نکته نهفته است که در ادبیات موجود، رابطه‌ی میان باورهای دینی و ارزش‌های اخلاقی با رشد توانایی آینده‌پژوهی، در قالب مدل میانجی‌گری سبک‌های یادگیری و با مقایسه‌ی دو گروه ورزشکار و غیرورزشکار بررسی نشده است. در نتیجه، مسئله‌ی اصلی پژوهش حاضر این است که: باورهای دینی و ارزش‌های اخلاقی چگونه بر رشد توانایی آینده‌پژوهی دانش‌آموزان تأثیر می‌گذارند و نقش میانجی سبک‌های یادگیری در این فرآیند چیست؟ پاسخ به این پرسش می‌تواند ضمن شفاف‌سازی مسیر آموزش مبتنی بر ارزش‌ها، به مسئولان آموزشی کمک کند تا با طراحی برنامه‌های یادگیری متناسب با سبک‌های مختلف، زمینه‌ی تقویت مهارت‌های آینده‌نگری و اخلاق‌مداری دانش‌آموزان را فراهم آورند.

سؤال‌های فرعی پژوهش:

- آیا بین هر یک از متغیرهای باورهای دینی، ارزش‌های اخلاقی و سبک‌های یادگیری با توانایی آینده‌پژوهی در دانش‌آموزان رابطه معناداری وجود دارد؟
- آیا تفاوت معناداری در توانایی آینده‌پژوهی بین دانش‌آموزان ورزشکار و غیرورزشکار وجود دارد؟

۳. آیا سبک‌های یادگیری در رابطه‌ی بین باورهای دینی و توانایی آینده‌پژوهی نقش میانجی ایفا می‌کنند؟
۴. آیا سبک‌های یادگیری در رابطه‌ی بین ارزش‌های اخلاقی و توانایی آینده‌پژوهی نقش میانجی ایفا می‌کنند؟
- با توجه به موارد طرح شده، مدل مفهومی تحقیق به صورت زیر می‌باشد:

شکل ۱. مدل مفهومی پژوهش

مفاهیم نظری

باورهای دینی: باورهای دینی مجموعه‌ای از اعتقادات و نگرش‌هایی هستند که فرد درباره مفاهیم اساسی دینی، از جمله خداوند، جهان هستی، انسان و مناسبات اخلاقی و معنوی میان آنها دارد. این باورها معمولاً مبتنی بر آموزه‌های دینی، متون مقدس و سنت‌های مذهبی هستند و نقش بنیادینی در جهت‌دهی به اندیشه‌ها، رفتارها و تصمیمات فرد و جامعه ایفا می‌کنند. باور دینی، نوعی پذیرش قلبی و ذهنی نسبت به اصول و ارزش‌هایی است که دین مطرح می‌کند و می‌تواند بر نگرش‌ها و رفتارهای فردی و اجتماعی افراد اثرگذار باشد (عالمی، ۱۴۰۰).

ارزش‌های اخلاقی: ارزش‌های اخلاقی مجموعه‌ای از اصول و باورهای انتزاعی هستند که معیار مطلوبیت رفتارهای انسانی را تعیین می‌کنند و ناظر به افعالی‌اند که به انگیزه فضایل انسانی و اهدافی فراتر از خواسته‌های غریزی انجام می‌شوند. این ارزش‌ها تنها زمانی معنا دارند که فرد با اختیار و آگاهی، فعلی را جهت تحقق مطلوبیت عقلانی و ارتقای معنوی جامعه انجام داده و التزام عملی به آنها نشان دهد. در رویکرد علمی، ارزش اخلاقی با مفاهیمی همچون وظیفه، مسئولیت، فضیلت و درست‌کاری گره خورده و عامل تمایز کنش اخلاقی از رفتار صرفاً تابع‌گریزه یا نیازهای مادی است (نوری، ۱۴۰۳).

توانایی آینده پژوهی: براساس گزارش یونسکو (۲۰۲۴) توانایی آینده‌پژوهی به عنوان مهارتی تعریف می‌شود که افراد را قادر می‌سازد تا نقش آینده را در آنچه مشاهده و انجام می‌دهند بهتر درک کنند. این توانایی شامل قابلیت فهم احتمالات، ترسیم سناریوهای مختلف ممکن و محتمل و استفاده خلاقانه و نوآورانه از دانش درباره آینده است تا بتوانند برای مواجهه با تغییرات

پیچیده اجتماعی و محیطی برنامه‌ریزی کنند. به عبارت دیگر، توانایی آینده‌پژوهی این امکان را می‌دهد که افراد، سازمان‌ها و جوامع با تحلیل روندهای جاری و پیش‌بینی تحولات آتی، تصمیمات استراتژیک و کارآمدتری اتخاذ نمایند (UNESCO, 2024).

سبک‌های یادگیری: منظور از سبک یادگیری، روشی است که دانش‌آموز ترجیح می‌دهد در یادگیری مطالب درسی خود از آن استفاده کند. به عبارت دیگری، سبک‌های یادگیری، ویژگی‌ها و صفات شناختی، عاطفی و فیزیولوژیکی هستند که در زمینه چگونگی ادراک، تعامل و پاسخ یادگیرندگان به محیط یادگیری به عنوان شاخص‌های نسبتاً ثابت عمل می‌کنند (حسینی پای چک، ۱۳۹۲).

پیشینه تحقیق

پژوهش‌های انجام شده در حوزه آینده‌پژوهی، باورهای دینی و سبک‌های یادگیری را می‌توان در چند دسته اصلی مورد بررسی قرار داد تا جایگاه و نوآوری پژوهش حاضر مشخص گردد:

۱. مطالعات مرتبط با باورهای دینی، اخلاقی و نگرش به آینده:

برخی تحقیقات بر تاثیر مؤلفه‌های ارزشی و دینی بر نگرش‌های فرد نسبت به آینده تمرکز کرده‌اند. گونا و یونیتترگروم^۱ (۲۰۲۴) اهمیت بررسی عامل مذهبی و مسائل اخلاقی در دانش‌آموزان و مهارت‌های آینده‌نگری آنان را مورد تأکید قرار داده‌اند. همچنین، پیکو^۲ (۲۰۲۳) نشان داد که معنویت و دین به عنوان یکی از انگیزه‌انگیزه‌های اصلی، می‌تواند بر نگاه افراد به زندگی و آینده اثرگذار باشد. ملکی و همکاران (۱۳۹۶) نیز به صراحت معتقدند که باورهای مذهبی و عرفانی می‌تواند بر تمامی ابعاد آینده‌نگری، بازتاب‌دهندهٔ علاقه مندی افراد به شغل و تحصیل اثرگذار باشد.

• **تمایز با پژوهش حاضر:** هرچند این مطالعات به اهمیت دین و اخلاق اشاره دارند، اما غالباً بر تأثیر مستقیم آن‌ها تمرکز کرده و نقش عامل شناختی و میانجی سبک یادگیری در این رابطه را نادیده گرفته‌اند.

۲. مطالعات مرتبط با سبک‌های یادگیری و پیامدهای آموزشی:

بخش قابل توجهی از تحقیقات به رابطهٔ سبک‌های یادگیری با عملکرد تحصیلی یا توانایی‌های شناختی پرداخته‌اند. فنسل و شیل^۳ (۲۰۱۵) بر ضرورت استفاده از روش‌های تدریس مبتنی بر یادگیری فعال تأکید کردند که با سبک‌های یادگیری دانش‌آموز سازگار باشد. اکبری‌زاده و قاسمی (۱۳۹۷) سبک‌های غالب یادگیری دانشجویان را بررسی کرده و بر لزوم برنامه‌ریزی معلمان برای واکنش به این سبک‌ها تأکید ورزیدند. همچنین، پژوهش‌های داخلی (مانند فرویدونی و همکاران (۱۳۹۷) و کشاورزی و همکاران (۱۳۹۷)) تأثیر شیوه‌های تدریس معلمان بر توسعه آینده‌پژوهی را بررسی کرده‌اند.

1 . Guna & Yuwantiningrum

2 . Piko

3 . Fencel & Sheel

- **تمایز با پژوهش حاضر:** این دسته از مطالعات، سبک‌های یادگیری را عمدتاً در چارچوب روش تدریس و عملکرد تحصیلی سنتی سنجیده‌اند و پیوند آن با نظام ارزشی-دینی در زمینه هدف‌گذاری بلندمدت (آینده‌پژوهی) مورد کاوش قرار نگرفته است.

۳. مطالعات مرتبط با توانایی آینده‌پژوهی و سازوکارهای مرتبط:

مطالعاتی نیز مستقیماً به سنجش و توسعه توانایی آینده‌پژوهی پرداخته‌اند. نتایج پژوهش‌های بردبار و همکاران (۱۳۹۷) رابطه سبک‌های یادگیری و قابلیت آینده‌پژوهی را مورد مطالعه قرار داده و همبستگی مثبت آن‌ها را گزارش کرده‌اند. این تحقیقات تأکید می‌کنند که هرچه فرد مهارت‌های شناختی و تحلیلی تری برای ترسیم سناریوهای آینده کسب کند، توانایی آینده‌پژوهی وی افزایش می‌یابد.

- **تمایز با پژوهش حاضر:** این مطالعات اغلب بر عوامل زمینه‌ای مانند خودکارآمدی یا روش‌های تدریس متمرکز هستند و مدل پیچیده‌تری شامل تأثیر باورهای دینی و اخلاقی بر این توانایی از طریق سبک یادگیری را ارائه نکرده‌اند.

• جمع‌بندی نهایی

با بررسی مطالعات پیشین، مشخص می‌شود که اگرچه تحقیقات متعددی به بررسی سبک‌های یادگیری و توانایی آینده‌پژوهی (مانند پژوهش‌های فرویدونی و همکاران (۱۳۹۷) و کشاورزی و همکاران (۱۳۹۷)) پرداخته‌اند، و همچنین مطالعاتی بر نقش باورهای دینی و اخلاقی در ابعاد مختلف زندگی تأکید کرده‌اند (مانند پژوهش‌های ملکی و همکاران (۱۳۹۶) و پیکو (۲۰۲۳))، اما هیچ مطالعه‌ای تاکنون به صورت منسجم، مدل مفهومی تلفیقی این تحقیق را مورد آزمون قرار نداده است. به طور خاص، نقش میانجی سبک‌های یادگیری در مسیر تأثیرگذاری باورهای دینی و اخلاقی بر توانایی آینده‌پژوهی دانش‌آموزان، موضوعی است که در ادبیات پژوهشی ایران و جهان نادیده مانده است. باید اذعان نمود که مطالعات انجام‌شده نشان می‌دهند باورهای دینی و ارزش‌های اخلاقی نه تنها نقش تعیین‌کننده‌ای در نهادینه‌سازی رفتارهای اخلاقی دانش‌آموزان دارند بلکه از منظر علمی و روان‌شناختی، بستر لازم را برای ارتقای مسئولیت‌پذیری فردی، چشم‌انداز آینده و تنظیم رفتار اجتماعی فراهم می‌آورند. با تحلیل و ترکیب یافته‌های پژوهش‌های پیشین می‌توان دریافت که توسعه توانایی آینده‌پژوهی در فراگیران، محصول تعامل سه عامل کلیدی است: عوامل آموزشی، عوامل روان‌شناختی و عوامل معنوی. در بُعد آموزشی، به کارگیری روش‌های تدریس اثربخش و ایجاد تجارب یادگیری باکیفیت، پایه و اساس شکل‌گیری این توانایی را فراهم می‌سازد. در بعد روان‌شناختی، متغیرهایی چون خودکارآمدی پژوهشی به عنوان مکانیزمی واسطه‌ای، زمینه تبدیل یادگیری به آینده‌نگاری را تسهیل می‌کنند. در کنار این دو، بُعد سومی نیز در مطالعات اخیر برجسته شده است: باورهای دینی و اخلاقی که با ایجاد نگرش مثبت، معنا بخشی به فعالیت‌ها و تقویت انگیزه‌های درونی، نقش تعیین‌کننده‌ای در جهت‌دهی به نگاه افراد نسبت به آینده ایفا می‌کنند. با این وجود، اگرچه اهمیت این سه بعد به طور پراکنده مورد تأیید قرار گرفته، اما پژوهش یکپارچه‌ای به بررسی تعامل نظام‌مند این عوامل و سهم نسبی هر یک

در تبیین توانایی آینده‌پژوهی نپرداخته است. بنابراین، مطالعه حاضر با هدف پر کردن این خلأ، درصدد است تا مدلی جامع از ارتباط این متغیرها ارائه نماید. بنابراین، پژوهش حاضر با مدل‌سازی و آزمون این رابطه میانجی، درصدد پر کردن این شکاف اساسی در ادبیات است.

روش پژوهش

تحقیق حاضر از نظر روش اجرا از نوع تحقیقات میدانی می‌باشد. همچنین پژوهش حاضر از حیث روش، پژوهشی توصیفی از نوع همبستگی می‌باشد که در آن وضعیت متغیرها و ارتباط آنها در پژوهش مورد بررسی قرار گرفته است. تحقیق حاضر از نوع تحقیقات کاربردی می‌باشد. جامعه آماری این تحقیق شامل دانش‌آموزان شهرستان خاش در مقطع دبیرستان می‌باشند (۷۲۰۰ نفر) که از این تعداد بر اساس جدول مورگان، تعداد ۳۸۴ نفر بر اساس تعداد دانش‌آموزان دختر و پسر شهرستان خاش به عنوان نمونه انتخاب شدند. بر این اساس تعداد ۲۱۳ نفر از دانش‌آموزان دختر و تعداد ۱۷۱ نفر از دانش‌آموزان پسر از دبیرستان‌های شهرستان به صورت در دسترس انتخاب شدند. ابزار گردآوری داده‌ها در پژوهش حاضر پرسشنامه‌های استاندارد به شرح زیر بودند: پرسشنامه ۴۵ سوالی توانایی آینده‌پژوهی پارسا و همکاران (۱۳۹۰) که شامل چهار زیر مؤلفه درک مفهومی؛ توانایی محاسبات؛ روحیه آینده نگری؛ روش‌شناسی می‌باشد؛ پرسشنامه ۲۵ ارزش‌های اخلاقی حسینی و همکاران (۱۳۹۰)؛ پرسشنامه ب ۲۵ سوالی اورهای دینی عباس‌نژاد و همکاران (۱۳۸۹)؛ پرسشنامه ۱۲ سوالی سبک یادگیری اسپرینگ و همکاران (۲۰۰۱) که چهار سبک یادگیری همگرا، واگرا، جذب‌کننده و انطباق‌یابنده را اندازه‌گیری می‌کند. ابزارهای تحقیق مورد استفاده در پژوهش حاضر استاندارد می‌باشد و در تحقیقات دیگر محققان مورد بررسی و تأیید قرار گرفته است، ولی با توجه به اعمال تغییرات، برای اطمینان از روایی پرسشنامه تحقیق پرسشنامه به تأیید هشت نفر از اساتید دانشگاهی رسیده و با اعمال نظرات آنها در این تحقیق بکار گرفته شد. در این تحقیق برای سنجش پایایی از ضریب آلفای کرونباخ استفاده شده که میزان آن در جدول ذیل آمده است:

جدول ۱. ضرایب آلفای کرونباخ برای محاسبه پایایی پرسشنامه‌ها

ضریب آلفای کرونباخ	پرسشنامه
۰/۹۱۲	پرسشنامه آینده‌پژوهی
۰/۹۱۶	پرسشنامه ارزش‌های اخلاقی
۰/۹۰۲	پرسشنامه باورهای دینی
۰/۹۰۵	پرسشنامه سبک‌های یادگیری

یافته‌ها

توصیف متغیرهای جمعیت شناختی شرکت‌کنندگان در تحقیق در جدول شماره ۲ ارائه شده است:

جدول ۲. توصیف متغیرهای جمعیت شناختی شرکت‌کنندگان در تحقیق

دانش آموزان		گروه
درصد	تعداد	
۳۷/۶۶	۱۴۵	پایه هفتم و هشتم
۲۶/۷۵	۱۰۳	پایه نهم و دهم
۳۵/۵۹	۱۳۷	پایه یازدهم و دوازدهم
۱۰۰	۳۸۵	مجموع
۵۷/۱۴	۲۲۰	پسران
۴۲/۸۶	۱۶۵	دختران
۱۰۰	۳۸۵	مجموع

با توجه به نتایج مشاهده می‌شود که ۳۷/۶۶ درصد از دانش‌آموزان در پایه هفتم و هشتم، ۲۶/۷۵ درصد در پایه نهم و دهم و ۳۵/۵۹ درصد در پایه‌های یازدهم و دوازدهم قرار دارند. همچنین، از بین دانش‌آموزان که به سؤالات تحقیق پاسخ داده‌اند ۵۷/۱۴ درصد را پسران و ۴۲/۸۶ درصد را دختران تشکیل می‌دهند.

توصیف وضعیت متغیرهای تحقیق در جدول شماره ۳ ارائه شده است:

جدول ۳. توصیف متغیر آینده‌پژوهی

متغیر	میانگین	انحراف معیار
ارزش‌های اخلاقی	۴/۲۴	۰/۴۹
باورهای دینی	۳/۴۴	۰/۵۲
سبک‌های یادگیری	۴/۲۱	۰/۵۶
آینده‌پژوهی	۴/۱۰	۰/۵۱

برای توصیف متغیر آینده‌پژوهی از شاخص‌های میانگین و انحراف معیار استفاده شد. با توجه به نتایج مشاهده می‌شود میانگین آینده‌پژوهی در سطح ۴/۱۰ می‌باشد و در سطح بالایی می‌باشد. همچنین میانگین مؤلفه درک مفهومی ۴/۱۵، توانایی محاسبات ۳/۵۲، روحیه آینده‌نگری ۳/۴۰ و روش شناسی ۴/۱۸ می‌باشند.

برای بررسی نحوه توزیع داده‌های تحقیق از آزمون کلوموگروف اسمیرنوف استفاده شد که نتایج در جدول شماره ۴ نشان داده شده است:

جدول ۴. نتایج آزمون کلوموگروف اسمیرنف برای متغیرهای تحقیق

متغیر	آماره آزمون	سطح معنی‌داری
آینده‌پژوهی	۰/۹۳۱	۰/۲۴۵
ارزش‌های اخلاقی	۰/۹۴۲	۰/۳۸۴
سبک‌های یادگیری	۰/۸۸۷	۰/۲۵۴
باورهای دینی	۰/۸۶۴	۰/۳۱۴

سطوح معنی‌داری جدول نشان می‌دهد در کلیه متغیرهای تحت بررسی در تحقیق، داده‌ها نرمال می‌باشد زیرا سطوح معنی‌داری بیشتر از ۰/۰۵ می‌باشد. بنابراین برای آزمون فرضیات تحقیق از آزمون‌های آماری پارامتریک استفاده گردید.

نتایج بررسی ارتباط بین باورهای دینی و آینده‌پژوهی دانش‌آموزان ورزشکار در جدول ۵ ارائه شده است:

جدول ۵. بررسی ارتباط باورهای دینی و آینده‌پژوهی دانش‌آموزان ورزشکار

متغیر	ضریب همبستگی	سطح معنی‌داری
باورهای دینی		
درک مفهومی	۰/۸۴۴	۰/۰۰۰
توانایی محاسبات	۰/۷۴۱	۰/۰۰۰
روحیه آینده‌نگری	۰/۶۹۸	۰/۰۰۰
روش شناسی	۰/۷۵۵	۰/۰۰۰
آینده‌پژوهی	۰/۷۱۳	۰/۰۰۰

با توجه به نتایج مشاهده می‌شود آینده‌پژوهی و باورهای دینی در دانش‌آموزان ورزشکار دارای ارتباط مثبت و معنی‌دار می‌باشد.

همچنین مؤلفه‌های آینده‌پژوهی و باورهای دینی نیز دارای ارتباط مثبت و معنی‌دار می‌باشند.

نتایج بررسی ارتباط ارزش‌های اخلاقی و آینده‌پژوهی دانش‌آموزان ورزشکار در جدول ۶ ارائه شده است:

جدول ۶. بررسی ارتباط بین ارزش‌های اخلاقی و آینده‌پژوهی دانش‌آموزان ورزشکار

درک مفهومی	توانایی محاسبات	روحیه آینده‌نگری	روش شناسی	آینده‌پژوهی
اخلاق زیست محیطی	*۰/۷۴۱	*۰/۷۸۷	*۰/۷۶۱	*۰/۷۰۰
اخلاق فردی	*۰/۶۵۷	*۰/۷۰۰	*۰/۶۹۲	*۰/۶۳۷
اخلاق در مناسبات خانوادگی	*۰/۶۶۶	*۰/۷۴۶	*۰/۶۶۶	*۰/۶۷۱
اخلاق اجتماعی	*۰/۶۴۱	*۰/۶۱۰	*۰/۶۹۱	*۰/۶۶۶
اخلاق انسانی	*۰/۶۱۳	*۰/۶۳۷	*۰/۵۹۹	*۰/۶۳۷

اخلاق معنوی	*۰/۶۳۵	*۰/۶۹۸	*۰/۶۳۱	*۰/۶۲۲	*۰/۸۰۰
ارزش‌های اخلاقی	*۰/۸۱۴	*۰/۶۸۸	*۰/۷۵۴	*۰/۷۷۷	*۰/۷۱۳

با توجه به نتایج مشاهده می‌شود آینده‌پژوهی و ارزش‌های اخلاقی در دانش‌آموزان ورزشکار دارای ارتباط مثبت و معنی‌دار می‌باشد. همچنین مؤلفه‌های آینده‌پژوهی و مؤلفه‌های ارزش‌های اخلاقی نیز دارای ارتباط مثبت و معنی‌دار می‌باشند.

نتایج بررسی ارتباط بین باورهای دینی و آینده‌پژوهی دانش‌آموزان غیرورزشکار در جدول ۷ ارائه شده است:

جدول ۷. بررسی ارتباط بین باورهای دینی و آینده‌پژوهی دانش‌آموزان غیرورزشکار

متغیر	ضریب همبستگی	سطح معنی‌داری
باورهای دینی		
درک مفهومی	۰/۷۶۴	۰/۰۰۰
توانایی محاسبات	۰/۷۲۱	۰/۰۰۰
روحیه آینده‌نگری	۰/۷۱۱	۰/۰۰۰
روش شناسی	۰/۷۱۴	۰/۰۰۰
آینده‌پژوهی	۰/۷۵۹	۰/۰۰۰

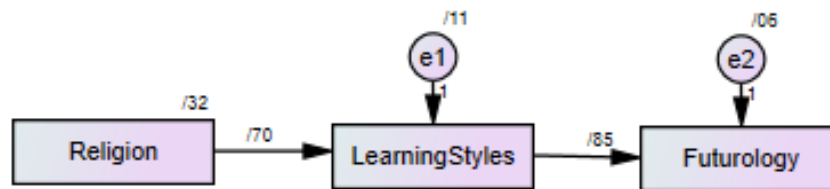
با توجه به نتایج مشاهده می‌شود آینده‌پژوهی و باورهای دینی در دانش‌آموزان غیرورزشکار دارای ارتباط مثبت و معنی‌دار می‌باشد. همچنین مؤلفه‌های آینده‌پژوهی و باورهای دینی نیز دارای ارتباط مثبت و معنی‌دار می‌باشند.

نتایج بررسی ارتباط بین ارزش‌های اخلاقی و آینده‌پژوهی دانش‌آموزان غیرورزشکار در جدول ۸ ارائه شده است:

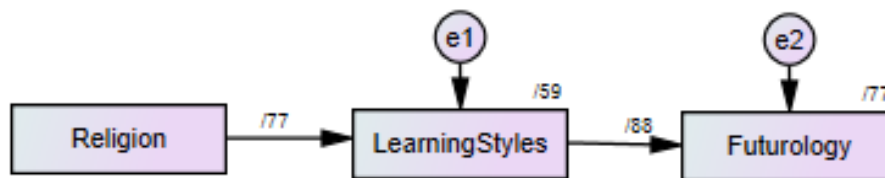
جدول ۸. بررسی ارتباط بین ارزش‌های اخلاقی و آینده‌پژوهی دانش‌آموزان غیرورزشکار

اخلاق معنوی	درک مفهومی	توانایی محاسبات	روحیه آینده‌نگری	روش شناسی	آینده‌پژوهی
اخلاق زیست محیطی	*۰/۸۸۶	*۰/۵۶۹	*۰/۶۲۰	*۰/۶۷۴	*۰/۴۲۷
اخلاق فردی	*۰/۵۷۳	*۰/۵۴۱	*۰/۶۲۸	*۰/۶۴۶	*۰/۶۷۶
اخلاق در مناسبات خانوادگی	*۰/۶۷۵	*۰/۵۴۵	*۰/۶۶۲	*۰/۶۷۷	*۰/۶۶۰
اخلاق اجتماعی	*۰/۸۰۸	*۰/۶۷۰	*۰/۶۳۴	*۰/۵۸۳	*۰/۸۱۱
اخلاق انسانی	*۰/۶۶۶	*۰/۶۸۹	*۰/۶۲۸	*۰/۶۴۶	*۰/۶۷۶
اخلاق معنوی	*۰/۶۴۰	*۰/۶۲۳	*۰/۶۲۵	*۰/۶۷۱	*۰/۴۸۵
ارزش‌های اخلاقی	*۰/۶۱۴	*۰/۴۴۵	*۰/۵۵۵	*۰/۴۷۷	*۰/۶۶۰

با توجه به نتایج مشاهده می‌شود آینده‌پژوهی و ارزش‌های اخلاقی در دانش‌آموزان غیرورزشکار دارای ارتباط مثبت و معنی‌دار می‌باشد. همچنین مؤلفه‌های آینده‌پژوهی و مؤلفه‌های ارزش‌های اخلاقی نیز دارای ارتباط مثبت و معنی‌دار می‌باشند. مدل تحقیق در خصوص بررسی تأثیر باورهای دینی در رشد توانایی آینده‌پژوهی با نقش میانجی سبک‌های یادگیری در دانش‌آموزان ورزشکار در شکل شماره ۲ ارائه شده است:

شکل ۲ الف. مدل تحقیق در حالت غیر استاندارد

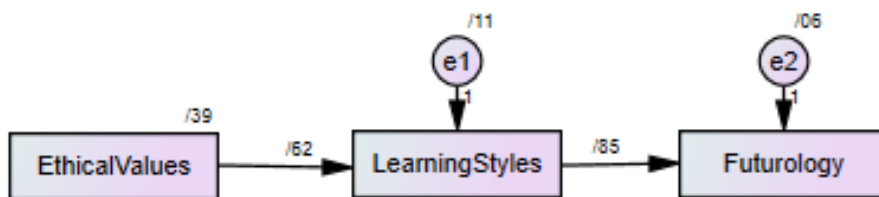
شکل ۲ ب. مدل تحقیق در حالت استاندارد

جدول ۹. شاخص‌های برازش مدل

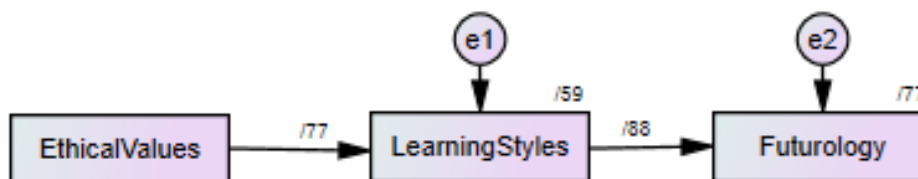
شاخص‌های برازش	مقادیر شاخص‌ها	مقادیر قابل قبول	تفسیر
کای اسکوار (کای دو)	۹۸/۴۲	-	-
نسبت کای اسکوار به درجه آزادی (χ^2/df)	۲/۸۱	مقدار بین ۱ تا ۳	مطلوب
ریشه دوم میانگین خطای برآورد (RMSEA)	۰/۰۷۸	کمتر از ۰/۱	مطلوب
شاخص (AGFI) تطبیق داده شده GFI	۰/۹۲	بیشتر از ۰/۹	مطلوب
شاخص برازش هنجار شده (NFI)	۰/۹۴	بیشتر از ۰/۹	مطلوب
شاخص نیکوئی برازش (GFI)	۰/۹۵	بیشتر از ۰/۹	مطلوب

با توجه به نتایج جدول ۹ مشاهده می‌شود شاخص‌های برازش مدل در سطح مطلوب قرار دارد و مدل تحقیق دارای برازش مطلوب است و فرضیه تحقیق تأیید می‌شود.

مدل تحقیق در خصوص بررسی تأثیر ارزش‌های اخلاقی در رشد توانایی آینده‌پژوهی با نقش میانجی سبک‌های یادگیری در دانش‌آموزان ورزشکار در شکل ۳ ارائه شده است:

شکل ۳ الف. مدل تحقیق در حالت غیر استاندارد

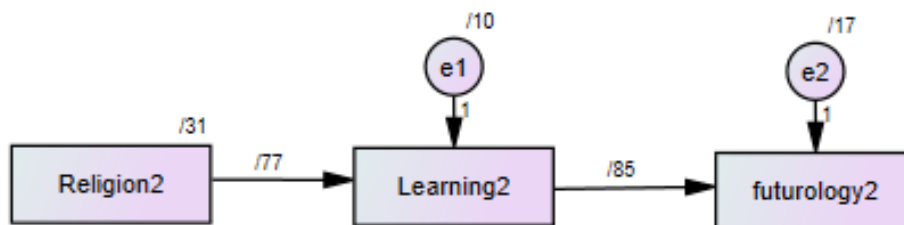
شکل ۳ ب. مدل تحقیق در حالت استاندارد

جدول ۱۰. شاخص های برازش مدل

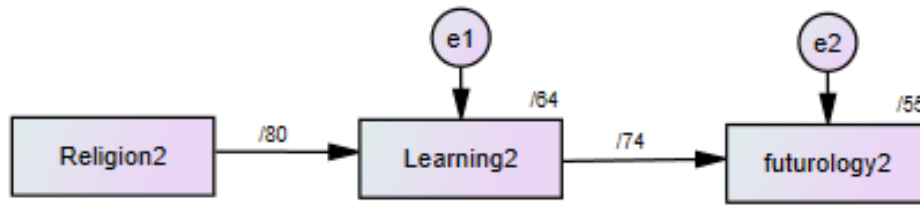
شاخص های برازش	مقادیر شاخص ها	مقادیر قابل قبول	تفسیر
کای اسکوار (کای دو)	۸۶/۳۲	-	-
نسبت کای اسکوار به درجه آزادی (χ^2/df)	۲/۹۳	مقدار بین ۱ تا ۳	مطلوب
ریشه دوم میانگین خطای برآورد (RMSEA)	۰/۰۶۴	کمتر از ۰/۱	مطلوب
شاخص (AGFI) تطبیق داده شده GFI	۰/۹۴	بیشتر از ۰/۹	مطلوب
شاخص برازش هنجار شده (NFI)	۰/۹۴	بیشتر از ۰/۹	مطلوب
شاخص نیکوئی برازش (GFI)	۰/۹۴	بیشتر از ۰/۹	مطلوب

با توجه به نتایج جدول ۱۰ مشاهده می شود شاخص های برازش مدل در سطح مطلوب قرار دارد و مدل تحقیق دارای برازش مطلوب است و فرضیه تحقیق تأیید می شود.

مدل تحقیق در خصوص بررسی تأثیر باورهای دینی در رشد توانایی آینده پژوهی با نقش میانجی سبک های یادگیری در دانش آموزان غیر ورزشکار مقطع متوسطه شهرستان خاش در شکل شماره ۴ ارائه شده است:

شکل ۴ الف. مدل تحقیق در حالت غیر استاندارد

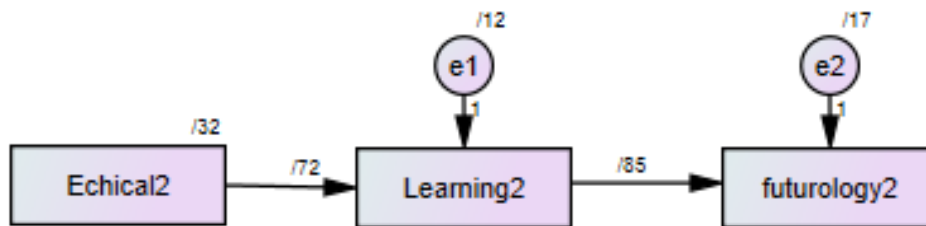
شکل ۴ ب. مدل تحقیق در حالت استاندارد

جدول ۱۱. شاخص‌های برازش مدل

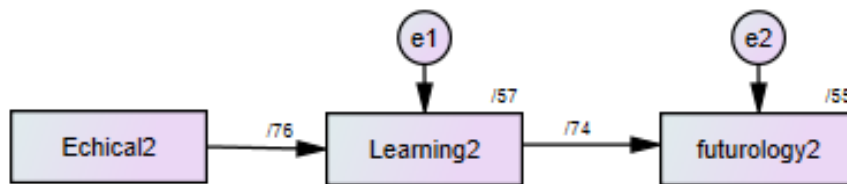
شاخص‌های برازش	مقادیر شاخص‌ها	مقادیر قابل قبول	تفسیر
کای اسکوار (کای دو)	۹۱/۵۴	-	-
نسبت کای اسکوار به درجه آزادی (χ^2/df)	۱/۹۳	مقدار بین ۱ تا ۳	مطلوب
ریشه دوم میانگین خطای برآورد (RMSEA)	۰/۰۱۳	کمتر از ۰/۱	مطلوب
شاخص (AGFI) تطبیق داده شده GFI	۰/۹۲	بیشتر از ۰/۹	مطلوب
شاخص برازش هنجار شده (NFI)	۰/۹۰	بیشتر از ۰/۹	مطلوب
شاخص نیکویی برازش (GFI)	۰/۹۱	بیشتر از ۰/۹	مطلوب

با توجه به نتایج جدول مشاهده می‌شود شاخص‌های برازش مدل در سطح مطلوب قرار دارد و مدل تحقیق دارای برازش مطلوب می‌باشد و فرضیه تحقیق تأیید می‌شود.

مدل تحقیق درخصوص بررسی تاثیر ارزش‌های اخلاقی در رشد توانایی آینده‌پژوهی با نقش میانجی سبک‌های یادگیری در دانش‌آموزان غیرورزشکار مقطع متوسطه شهرستان خاش در جدول شماره ۵ ارائه شده است:

شکل ۵ الف. مدل تحقیق در حالت غیر استاندارد

شکل ۵ ب. مدل تحقیق در حالت استاندارد

جدول ۱۲. شاخص های برازش مدل

شاخص های برازش	مقادیر شاخص ها	مقادیر قابل قبول	تفسیر
کای اسکوار (کای دو)	۹۱/۶۶	-	-
نسبت کای اسکوار به درجه آزادی (χ^2/df)	۱/۵۴	مقدار بین ۱ تا ۳	مطلوب
ریشه دوم میانگین خطای برآورد (RMSEA)	۰/۰۰۹۳	کمتر از ۰/۱	مطلوب
شاخص (AGFI) تطبیق داده شده GFI	۰/۹۳	بیشتر از ۰/۹	مطلوب
شاخص برازش هنجار شده (NFI)	۰/۹۲	بیشتر از ۰/۹	مطلوب
شاخص نیکوئی برازش (GFI)	۰/۹۱	بیشتر از ۰/۹	مطلوب

با توجه به نتایج جدول مشاهده می شود شاخص های برازش مدل در سطح مطلوب قرار دارد و مدل تحقیق دارای برازش مطلوب می باشد و فرضیه تحقیق تأیید می شود.

نتایج مربوط به مقایسه دانش آموزان ورزشکار و غیرورزشکار در شاخص باور های دینی در جدول ۱۳ ارائه شد. جدول ۱۳. مقایسه دانش آموزان ورزشکار و غیرورزشکار در شاخص باور های دینی

	F	t	معنی داری	انحراف از میانگین	کران پایین	کران بالا
باورهای دینی	۱/۰۱۵	۱/۰۵۹	۰/۲۹۰	۰/۰۴۲	-۰/۰۳۶	۰/۱۲۲

با توجه به نتایج آزمون مشاهده می شود سطح معنی داری ۰/۲۹۰ می باشد و از سطح خطای آلفا بالاتر می باشد. لذا فرضیه تحقیق رد می شود و بین دو گروه ورزشکار و غیرورزشکار در شاخص باورهای دینی تفاوت معنی داری وجود ندارد. برای بررسی این فرضیه با توجه به توزیع نرمال داده ها از آزمون تی دو نمونه ای مستقل استفاده گردید و نتایج در جدول زیر ارائه شد.

جدول ۱۴. مقایسه دانش آموزان ورزشکار و غیرورزشکار در شاخص ارزش های اخلاقی

	F	t	معنی داری	انحراف از میانگین	کران پایین	کران بالا
ارزش های اخلاقی	۱/۰۴۴	۱/۰۲۳	۰/۱۹۵	۰/۰۲۶	-۰/۰۱۶	۰/۰۵۸

با توجه به نتایج آزمون مشاهده می شود سطح معنی داری ۰/۱۹۵ می باشد و از سطح خطای آلفا بالاتر می باشد. لذا فرضیه تحقیق رد می شود و بین دو گروه ورزشکار و غیرورزشکار در شاخص ارزش های اخلاقی تفاوت معنی داری وجود ندارد.

مقایسه بین دانش آموزان ورزشکار و غیرورزشکار در توانایی آینده پژوهی:

نتایج مقایسه دانش آموزان ورزشکار و غیرورزشکار در شاخص آینده پژوهی در جدول ۱۵ ارائه شده است:

جدول ۱۵. مقایسه دانش آموزان ورزشکار و غیرورزشکار در شاخص آینده پژوهی

آینده‌پژوهی	F	t	معنی‌داری	انحراف از میانگین	کران پایین	کران بالا
آینده‌پژوهی	۰/۹۹	۱/۸۴۱	۰/۳۱۵	۰/۰۹۲	۰/۱۲۳	۰/۲۶۴

با توجه به نتایج آزمون مشاهده می‌شود سطح معنی‌داری ۰/۳۱۵ می‌باشد و از سطح خطای آلفا بالاتر می‌باشد. لذا فرضیه تحقیق رد می‌شود و بین دو گروه ورزشکار و غیرورزشکار در شاخص آینده‌پژوهی تفاوت معنی‌داری وجود ندارد.

مقایسه بین دانش‌آموزان ورزشکار و غیرورزشکار در سبک‌های یادگیری:

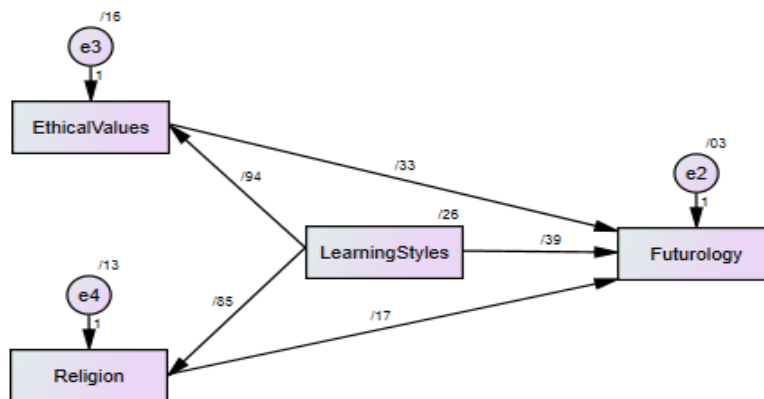
نتایج مقایسه دانش‌آموزان ورزشکار و غیرورزشکار در شاخص سبک‌های یادگیری در جدول ۱۶ ارائه شده است:

جدول ۱۶. مقایسه دانش‌آموزان ورزشکار و غیرورزشکار در شاخص سبک‌های یادگیری

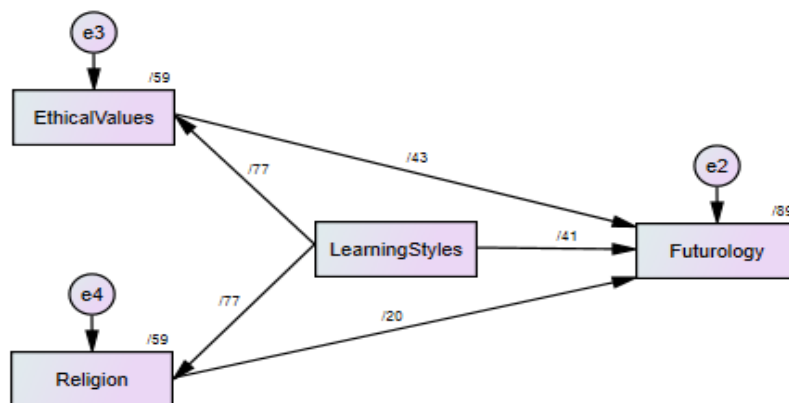
سبک‌های یادگیری	F	t	معنی‌داری	انحراف از میانگین	کران پایین	کران بالا
سبک‌های یادگیری	۱/۰۸۸	۱/۰۶۴	۰/۲۰۰	۰/۰۵۹	-۰/۰۵۶	۰/۱۲۴

با توجه به نتایج آزمون مشاهده می‌شود سطح معنی‌داری ۰/۲۰۰ می‌باشد و از سطح خطای آلفا بالاتر می‌باشد. لذا فرضیه تحقیق رد می‌شود و بین دو گروه ورزشکار و غیرورزشکار در شاخص سبک‌های یادگیری تفاوت معنی‌داری وجود ندارد.

مدل تحقیق برای ارزیابی برآزش مدل مفهومی تأثیر باورهای دینی و ارزش‌های اخلاقی بر آینده‌پژوهی با نقش میانجی سبک‌های یادگیری در دانش‌آموزان دبیرستان شهرستان خاش در شکل شماره ۶ ارائه شده است:

شکل ۶ الف. مدل خروجی فرضیه اصلی تحقیق در حالت غیر استاندارد

شکل ۶ ب. مدل خروجی فرضیه اصلی تحقیق در حالت استاندارد

جدول ۱۷. شاخص های برازش مدل

RFI	NNFI	PMR	RMSEA	NFI	AGFI	CFI	GFI	X2/df
۰/۹۱	۰/۹۲	۰/۰۰۲	۰/۳۰	۰/۹۰	۰/۹۲	۰/۹۱	۰/۹۱	۲/۶۴

با توجه به شاخص های ارائه شده در جدول مشاهده می شود که مدل از برازش مطلوب برخوردار است و باورهای دینی و ارزش های اخلاقی بر توانایی آینده پژوهی دانش آموزان تأثیر مستقیم دارند و سبک های یادگیری نیز در این رابطه نقش میانجی دارد.

بحث و بررسی

یافته های تحقیق نشان داد باورهای دینی و آینده پژوهی دارای ارتباط معنی دار و مثبت می باشند و این ارتباط هم در دانش آموزان ورزشکار و هم در دانش آموزان غیرورزشکار صادق است. افرادی که در آنها باورهای دینی در سطح بالاتری باشد آینده نگری بیشتری دارند و تلاش می کنند برای دستیابی به سعادت و موفقیت و رضای خدا تلاش نمایند و در این زمینه برای آینده بهتر نیز برنامه ریزی و تلاش می نمایند. همچنین افرادی که باورهای دینی در آنها تقویت شده است برای روش های مناسب بمنظور دستیابی به آینده بهتر برنامه ریزی می کنند و روش ها و مسیرهایی الهی را در نظر می گیرند و برای دستیابی به آینده مطلوب از روش ها و راهکارهای مخرب بهره نگرفته و همواره رضای خدا را در نظر می گیرند. این موضوع هم در دانش آموزان ورزشکار و هم در دانش آموزان غیرورزشکار صادق می باشد و در هر صورت افرادی که باورهای دینی در آنها در سطح بالاتری باشد بیشتر به آینده فکر می کنند و برای آینده خود برنامه ریزی منطقی و مطلوبی دارند و تلاش می کنند تا با استفاده از روش های مطلوب و منطقی با محاسبه و ارزیابی های مداوم از خود، به آینده مطلوب و موفقیت در سایه دین و باورهای الهی دست یابند. این نتایج با یافته های تحقیقات جعفری و همکاران (۱۳۹۶)، معدن دار (۱۳۹۷)، کشاورزی و همکاران (۱۳۹۷)، تابع بردبار و همکاران (۱۳۹۷)، **Noh et al. (2024)**، **Lishchinsky (2019)** و **Abdollah & Baker (2015)** همسو می باشد و یافته های مشابهی در این تحقیقات ارائه گردیده است.

یافته‌های تحقیق همچنین نشان داد ارزش‌های اخلاقی و آینده‌پژوهی دارای ارتباط مثبت و معنی‌دار می‌باشند و در دو گروه دانش‌آموزان ورزشکار و غیرورزشکار این مسئله صادق است و در هر دو گروه این ارتباط مثبت و معنی‌دار می‌باشد. ارزش‌های اخلاقی در محیط‌های مختلف می‌تواند سبب بهبود آینده افراد به ویژه در روابط بین فردی شود و برای دانش‌آموزان در کسب کمک از سوی اطرافیان مؤثر بوده و آینده بهتری را برای آنها رقم بزند. اخلاق نسبت به سایر اعضای خانواده و دوستان در همکاری و همراهی آنها برای دستیابی به آینده بهتر بسیار مؤثر بوده و در بهبود و اصلاح انتخاب‌ها نیز می‌تواند به شکل مؤثری عمل نماید. همچنین رعایت مسائل مربوط به اخلاق اجتماعی در دانش‌آموزان کمک می‌کند که بتوانند جایگاه خود را در حال و آینده در سازمان بشناسند و درک نمایند و برای آینده خود برنامه‌ریزی بهتری داشته باشند. لذا می‌توان گفت درک بهتر از ارزش‌های اخلاقی می‌تواند آینده‌نگاری و دیدگاه دانش‌آموزان به آینده را بهبود بخشد و دانش‌آموزان بتوانند نسبت به آینده و جایگاه اجتماعی خود دید بهتری داشته باشند. این نتایج در تحقیقات شریفی (۱۳۹۶)، معدن‌دار (۱۳۹۷)، صداقت و همکاران (۱۳۹۷)، تابع و همکاران (۱۳۹۷) و **Abdollah & Baker (2015)** نیز به طور مشابه گزارش شده و متغیرهای این محققان با این تحقیق مشابه می‌باشد.

یافته‌های تحقیق نشان داد "در ارتباط بین باورهای دینی و آینده‌پژوهی سبک‌های یادگیری دارای نقش میانجی می‌باشند. به عبارتی علاوه بر ارتباط مستقیم بین این متغیرها متغیر سبک‌های یادگیری نیز می‌تواند تعدیل‌گر این رابطه باشد. افرادی که مهارت یادگیری انطباقی در آنها در سطح مطلوب باشد می‌توانند با محیط انطباق بهتری پیدا کنند و بر مبنای باورهای دینی و اعتقادی خود برای آینده مطلوب برنامه‌ریزی نمایند و بر اساس تغییراتی که در محیط و شرایط افراد ایجاد می‌شود بتوانند برنامه‌ریزی مناسبی را در این زمینه داشته باشند. یادگیری همگرا و واگرا نیز در شرایطی می‌تواند تعدیل‌گر این رابطه باشد و برای حرکت به سوی آینده، افراد باید از تجربیات خود و محیط، آنچه را که برای دستیابی به آینده مطلوب مورد نیاز است را کسب نمایند. به عبارتی افرادی که باورهای دینی در آنها تقویت شود یادگیری در آنها در ابعاد مختلف تقویت می‌شود و با نگرش مثبت تلاش می‌کنند از همه پدیده‌ها و افراد مختلف آنچه که لازم است بیاموزند تا بتوانند در آینده برای خود اتفاقات بهتری را رقم بزنند". این نتایج با یافته‌های تحقیقات شریفی (۱۳۹۶)، معدن‌دار (۱۳۹۷)، صداقت و همکاران (۱۳۹۷)، تابع و همکاران (۱۳۹۷)، **Lishchinsky (2019)** همسو می‌باشد.

یافته‌های تحقیق همچنین نشان داد در دانش‌آموزان ورزشکار و غیرورزشکار ارتباط ارزش‌های اخلاقی با آینده‌پژوهی با نقش میانجی سبک‌های یادگیری معنی‌دار می‌باشد. ارزش‌های اخلاقی مربوط به رفتار و اخلاق دانش‌آموزان نسبت به دیگران می‌باشد که این ارزش‌ها آینده اجتماعی دانش‌آموزان را تحت تأثیر قرار می‌دهد. در این مسیر یادگیری به عنوان چراغ راه افراد عمل می‌کند و اینکه افراد بتوانند از روش‌های مختلف یادگیری و سبک‌های مختلف بهره کافی ببرند، در کسب آینده بهتر و همچنین نگرش بهتر به آینده در دانش‌آموزان کمک می‌کند. به عبارتی ارزش‌های اخلاقی می‌توانند به طور مداوم توسط دانش‌آموزان بر اساس یادگیری

آنها ارتقا پیدا کند و دانش آموزان به طور مداوم سطح بالاتری از ارزش‌های اخلاقی را کسب نموده و جایگاه اخلاقی بالاتری را تجربه کنند و به سوی آینده بهتر و برنامه‌ریزی مناسب در این زمینه گام بردارند و نگرش بهتری نسبت به آینده خود داشته باشند.

این نتایج با یافته‌های تحقیقات اکبریان و قاسمی (۱۳۹۷)، (Noh et al, (2024)، Lishchinsky (2019) همسو می‌باشد.

یافته‌های تحقیق نشان داد بین دانش‌آموزان ورزشکار و غیرورزشکار در باورهای دینی تفاوت معنی‌داری وجود ندارد. باورهای دینی و مذهبی عمدتاً تحت تأثیر خانواده و محیط دانش‌آموزان بوده و در محیط ورزشی چندان به باورهای دینی پرداخته نمی‌شود. به عبارتی ممکن است در دانش‌آموزان ورزشکار باورهای دینی متفاوت باشد و دانش‌آموزان ورزشکار با سطح بالاتر و سطح پایین‌تر باورهای دینی وجود دارد و این موضوع در دانش‌آموزان غیرورزشکار نیز مشاهده می‌شود. به عبارتی بر اساس ورزشکار و غیرورزشکار بودن دانش‌آموزان نمی‌توان قضاوت درستی نسبت به باورهای دینی آنها داشت. اما آنچه از براینده یافته‌های تحقیق استنباط می‌شود این است که باورهای دینی در توسعه آینده‌پژوهی مؤثر است و باید برای توسعه باورهای دینی در تمامی دانش‌آموزان اعم از ورزشکار و غیرورزشکار، تلاش نمود.

یافته‌های تحقیق همچنین نشان داد بین دانش‌آموزان ورزشکار و غیرورزشکار در ارزش‌های اخلاقی تفاوت معنی‌داری وجود دارد. اگرچه بر اساس برخی از تحقیقات ورزش و حضور در محیط ورزشی در رشد ارزش‌های اخلاقی مؤثر است اما در این تحقیق بین دانش‌آموزان ورزشکار و غیرورزشکار تفاوت معنی‌داری مشاهده نشد. این موضوع را می‌توان ناشی از آن دانست که ارزش‌های اخلاقی در هر دو گروه در سطح بالایی گزارش شده است و دانش‌آموزان تحت بررسی میزان بالایی از ارزش‌های اخلاقی را داشته و به این ارزش‌ها معتقد می‌باشند. هرچند بر اساس شاخص‌های توصیفی ارزش‌های اخلاقی در دانش‌آموزان ورزشکار بالاتر می‌باشد اما به دلیل بالابودن ارزش‌های اخلاقی در همه دانش‌آموزان این تفاوت معنی‌دار از نظر آماری گزارش نشد. علاوه بر این در دانش‌آموزان با سابقه ورزشی کم نمی‌تواند اثرات تربیتی ورزش را در کوتاه مدت انتظار داشت و در آینده می‌تواند این اثرات بیشتر باشد و در آینده دانش‌آموزان جایگاه ارزش‌های اخلاقی را افزایش دهد.

یافته‌های تحقیق نشان داد آینده‌پژوهی در دانش‌آموزان ورزشکار و غیرورزشکار تفاوت معنی‌داری ندارد. در رابطه با آینده‌پژوهی می‌توان گفت این مهارت علاوه بر متغیرهایی که در این تحقیق به آن اشاره شد تحت تأثیر متغیرهای بسیاری قرار دارد که بیش از آنکه ورزش و پرداختن به آن بر آن مؤثر باشد عوامل اجتماعی و محیطی بر آن اثر گذارند و تحت تأثیر عواملی که به دانش‌آموزان آموخته می‌شود قرار دارند. به عبارتی این مؤلفه بیشتر تحت تأثیر یادگیری‌های خانوادگی و اجتماعی و محیط‌های دوستان و مدرسه است که این مهارت و توانایی را در دانش‌آموزان تقویت می‌نماید. از این رو می‌توان استدلال نمود که ورزش در این رابطه تأثیر کمتری داشته و آینده‌پژوهی تحت تأثیر عوامل آموزشی می‌باشد. اگرچه این استدلال درستی است که کسانی که ورزش می‌کنند برای آینده بهتر و سلامت خود برنامه‌ریزی می‌کنند؛ اما نمی‌توان این استدلال را به جامعه دانش‌آموزان تعمیم داد و مهارت آینده‌پژوهی تحت تأثیر سایر عوامل می‌باشد.

یافته‌های تحقیق نشان داد بین دانش‌آموزان ورزشکار و غیرورزشکار بر اساس سبک‌های یادگیری تفاوت معنی‌داری وجود ندارد. یادگیری در این تحقیق بر اساس موارد آموزشی در نظر گرفته شده و یادگیری مهارتی کمتر ملاک می‌باشد و این نوع از یادگیری که در این تحقیق مورد بررسی و تجزیه و تحلیل قرار گرفت تحت تأثیر آموزش و محیط‌های آموزشی مانند مدرسه قرار دارد و دانش‌آموزان بر اساس نوع یادگیری که در مدرسه تجربه می‌کنند به این عامل شرطی می‌شوند. هرچند یادگیری در کسانی که ورزش مداوم انجام می‌دهند به طور مؤثری افزایش می‌یابد و در آنها می‌تواند بهبود یادگیری مهارتی را مشاهده نمود اما در این تحقیق با توجه به جامعه دانش‌آموزی تفاوت معنی‌داری بین دو گروه مشاهده نشد و این تفاوت غیر معنی‌دار می‌باشد.

با توجه به یافته‌های حاصل از پژوهش حاضر و از آنجا که باورهای دینی در مهارت‌های آینده‌پژوهی دانش‌آموزان مؤثر است توصیه می‌شود در مدارس برای توسعه باورهای دینی و ارزش‌های معنوی زمان بیشتری در نظر گرفته شود و برنامه‌ریزی‌های مجدد انجام شود. از آنجا که ارزش‌های اخلاقی در مهارت‌های آینده‌پژوهی دانش‌آموزان مؤثر است توصیه می‌شود برای ارتقای ارزش‌های اخلاقی، جلسات بیشتری با خانواده‌های دانش‌آموزان برگزار شود و این موارد آموزش داده شوند. همچنین، از آنجا که سبک‌های یادگیری در رابطه با توسعه آینده‌پژوهی نقش میانجی دارد توصیه می‌شود از روش‌های یادگیری مختلف در طول دوره آموزشی برای دانش‌آموزان استفاده شود تا یادگیری هرچه بیشتر انجام شود.

در مجموع می‌توان اذعان نمود که با توجه به یافته‌های پژوهش، هم باورهای دینی و هم ارزش‌های اخلاقی، چه در دانش‌آموزان ورزشکار و چه غیرورزشکار، در رشد توانایی آینده‌پژوهی نقش مؤثر دارند و سبک‌های یادگیری می‌تواند این اثر را تقویت کند. بنابراین سیاست‌گذاران و مدیران آموزشی باید ضمن اهمیت دادن به تقویت این عناصر، بر برنامه‌ریزی عملی و هدفمند برای ارتقای سطح آینده‌پژوهی دانش‌آموزان تأکید داشته باشند.

بر اساس یافته‌های پژوهش که تأثیر معنادار باورهای دینی و ارزش‌های اخلاقی را بر توانایی آینده‌پژوهی دانش‌آموزان، به طور خاص از طریق نقش میانجی سبک‌های یادگیری، به اثبات رساند، پیشنهاد می‌شود نهادهای آموزشی و تربیتی رویکرد خود را در این زمینه تغییر دهند. بنابراین، در جهت ارتقاء این توانایی حیاتی، ضروری است که برنامه‌های آموزشی و فرهنگی-اجتماعی از حالت صرفاً انتقال اطلاعات خارج شده و بر تأمل عمیق و تمرین عملی ارزش‌های اخلاقی و باورهای دینی تمرکز نمایند تا این اصول به شیوه‌ای نهادینه‌شده در ساختار شناختی دانش‌آموز شکل گیرد. همچنین، با توجه به نقش میانجی سبک‌های یادگیری، برنامه‌ریزی‌های تربیتی باید با توجه به تنوع سبک‌های یادگیری دانش‌آموزان طراحی شوند و معلمان ملزم به به‌کارگیری روش‌های تدریس فعال و چندوجهی گردند تا اطمینان حاصل شود تأثیرگذاری باورهای درونی از مؤثرترین مسیر ممکن به مهارت آینده‌پژوهی منتقل می‌شود. علاوه بر این، با توجه به تفاوت گروهی مشاهده شده، پیشنهاد می‌شود محتوای مرتبط با آینده‌پژوهی به صورت هدفمند در فعالیت‌های گروه ورزشکاران گنجانده شود تا از پتانسیل این گروه پویا در تحلیل سناریوها و اهداف بلندمدت بهره‌برداری گردد.

منابع

۱. ابراهیمی، رضا؛ قربانی، سعید؛ نودهی، محمدعلی؛ احمدی، مجتبی؛ چهار باغی، زهرا. (۱۴۰۲). تدوین مدل ارتباطی رسانه‌های جمعی بر توسعه سواد اخلاقی بازیکنان حرفه‌ای فوتبال ایران. *مدیریت ارتباطات در رسانه‌های ورزشی*، ۱۱(۱): ۱۱۴-۱۲۷.
۲. احمدی، مجتبی؛ نودهی، محمد علی؛ تبریزیان بروجنی، علیرضا. (۱۳۹۹). بررسی عوامل مؤثر بر بهبود الگوسازی ورزشکاران در فضای مجازی *مطالعات مدیریت ورزشی*، ۱۲(۶۳): ۶۹-۸۱.
۳. اکبریان، اسحاق؛ قاسمی، جواد. (۱۳۹۷). بررسی سبک‌های غالب یادگیری ادراکی میان دانشجویان زبان انگلیسی پژوهش‌های زبانشناختی در زبانهای خارجی، ۸(۲): ۳۳۷-۳۶۸.
۴. فارسی، علی اکبر؛ نودهی، محمدعلی؛ احمدی، مجتبی؛ بهلکه، طاهر (۱۴۰۰). ارائه الگوی مشارکت ورزشی بیماران مبتلا به مولتیپل اسکروزیس (ام اس). *مجله دانشگاه علوم پزشکی خراسان شمالی*، ۱۳ (۳): ۱-۱۴.
۵. پدرام، عبدالرحیم و جلالی‌وند، عباس (۱۳۹۱). «روش شناسی آینده‌پژوهی»، جلد دوم مجموعه ۷ جلدی کتابچه‌های مقدمه‌ای بر آینده‌پژوهی، انتشارات مؤسسه آموزش و تحقیقات صنایع دفاعی، تهران.
۶. تابع بردبار، فریبا، شفیعی سروستانی، مریم & موسوی پور، سید روح الله. (۱۳۹۷). رابطه سبک‌های یادگیری و قابلیت آینده‌پژوهی با نقش واسطه‌ای خودکارآمدی پژوهشی پژوهش در نظام‌های آموزشی، ۱۲(۴۳): ۹۵-۱۱۱.
۷. جعفری، اصغر، رحمانی، حانیه، امیری، مجتبی (۱۳۹۶). پیشینی قضاوت اخلاقی در دانش‌آموزان دختر مدارس عادی و تیزهوش بر اساس ارزش‌های شخصی - خانوادگی و خودپنداره. *پژوهش‌های علوم شناختی و رفتاری*، سال ششم، شماره دوم.
۸. حسینی پای چک، ماه نثار (۱۳۹۲). *فرا تحلیل رابطه‌ی بین سبک‌های یادگیری و پیشرفت تحصیلی*. پایان نامه کارشناسی ارشد، دانشگاه بوعلی سینا، دانشکده اقتصاد و علوم اجتماعی.
۹. شریفی، طاهره؛ تاتاری، مریم؛ صداقت، فائزه؛ کلهر، روح‌الله؛ محمدی، امین (۱۳۹۸). ارتباط توانایی آینده‌پژوهی با کیفیت تجارب یادگیری دانشجویان *مجله ایرانی آموزش در علوم پزشکی*، ۱۹(۱): ۴۸۳-۴۹۳.
۱۰. عالمی، حیات اله (۱۴۰۰). *نقش باورهای دینی بر تعهد کارکنان از دیدگاه اسلام*. پایان نامه کارشناسی ارشد، مؤسسه آموزش عالی علوم انسانی، جامعه‌المصطفی (ص) العالمیه، ایران.
۱۱. قادری، داوود، (۱۳۹۵). بررسی رابطه بین عمل به باورهای دینی، اختلال شخصیت پارانویید و دروغ‌پردازی در دانشجویان و دانش‌آموزان مهاباد. *پایان نامه کارشناسی ارشد، روانشناسی عمومی، دانشگاه علامه طباطبایی*
۱۲. کشاورزی، مهدی؛ یارمحمدیان، محمدحسین؛ نادى، محمد علی (۱۳۹۷). *روش‌های تدریس مبتنی بر توسعه آینده‌پژوهی در آموزش عالی ایران: مطالعه کیفی*. پژوهش در برنامه‌ریزی درسی، ۱۵(۵۶): ۱۶-۲۹.
۱۳. گلگلی، سمانه (۱۳۹۳). *بررسی رابطه بین عمل به باورهای دینی با رضایت زناشویی و سلامت روان زوجین مراجعه کننده به مرکز مشاوره شهر تهران*. پایان نامه کارشناسی ارشد، مشاوره خانواده، دانشگاه علامه طباطبایی
۱۴. معدن دار آرنی، عباس (۱۳۹۷). *بررسی عوامل مؤثر بر رغبت‌های شغلی در دانش‌آموزان دوره متوسطه شاخه نظری شهر تهران*. *مطالعات آموزشی و آموزشگاهی*، ۵(۱): ۳۱-۴۷.
۱۵. میرزاییگی، علی (۱۳۹۱). *خاستگاه روانی دین و ضرورت آن*. رشد معلم، سال سیزدهم، شماره ۱.
۱۶. ملکی فر، عقیل (۱۳۹۶). *آینده‌پژوهی و آینده‌نگاری دفاعی، سمینار آینده‌پژوهی و بخش دفاعی، دانشگاه امام حسین (ع)*، ۱۳۹۶.

1. Abdullah, S. A.; Bakar, R. & Othman, M. (2015). Gender Difference and Career Interest of Undergraduates: Implications for Career Choice. *European Journal of Scientific Research*. Vol. 26(3): 465-469.
2. Ahmadi, M., Noudehi, M., Esmacili, M., Sadrollahi, A. (2017). Comparing the Quality of Life between Active and Non-Active Elderly Women with an Emphasis on Physical Activity. *Salmand: Iranian Journal of Ageing*; 12(3):262-275
3. Bell, W. (2011), *Foundations of Futures Studies: Human Science for a New Era: Values, Objectivity, and the Good Society*, London and New Brunswick: Transaction Publishers.
4. Blumberg, B. (2000). Evaluating the Evidence that Problem-Bases Learning are SelfDirected Learners: A Review if the Literature. In D.H. Evensen and C.E. Hmelo, eds., *Problem-Bases Learning: A Reasearch Prespective on Learning Interactions*, Mahwah, New Jersey: Erlbaum, PP. 199-226.
5. Borchert, M. (2002). *Career choice factors of high school students* (Doctoral dissertation, University of Wisconsin--Stout).
6. Wilson, C. D., Taylor, J. A., Kowalski, S. M., & Carlson, J. (2010). The relative effects and equity of inquiry-based and commonplace science teaching on students' knowledge, reasoning, and argumentation. *Journal of Research in Science Teaching: The Official Journal of the National Association for Research in Science Teaching*, 47(3), 276-301.
7. Piko, B. F. (2023). Adolescent life satisfaction: Association with psychological, school-related, religious and socially supportive factors. *Children*, 10(7), 1176.
8. Amsler, S., & Facer, K. (2017). Introduction to 'learning the future otherwise: emerging approaches to critical anticipation in education'. *Futures*, 94, 1-5.
9. Guna, B. W. K., & Yuwantiningrum, S. E. (2024). Building Morality and Ethics Through Islamic Religious Education In Schools. *IJGIE (International Journal of Graduate of Islamic Education)*, 5(1), 14-24.
10. Fencl, H., and K. Scheel. 2005 Engaging students. *Journal of College Science Teaching*, 35(1): 20-24.
11. Hensley, L. (2013). The Influence of Gender Role and Gender Stereotyping on the Career Choice and Career Commitment Adolescents. Retrieved June 12, 2013 from World Wide Web: <http://www4.samford.edu/schools/artsci/scs/hensley.html>
12. Jalil, P.A. (2006). Aprocedual Problem in Laboratory teaching: Experiment and Explain, or vice versa? *Journal of Chemical Education* 83(1): 159-63.
13. Lishchinsky, O, S (2019). The relationship between principals' perceptions of school practices and student achievement in science: The implicit ethical meaning of the TIMSS. *Educational Management Administration & Leadership*, 21, 1-2
14. Martinov-Bennie, N., & Mladenovic, R. (2013). Investigation of the Impact of an Ethical Framework and an Integrated Ethics Education on Accounting Students' Ethical Sensitivity and Judgment. *Journal of Business Ethics*, 127(1), 189-203. doi:10.1007/s10551-013-2007-5

Investigating the effect of religious beliefs and moral values on the growth of future study ability of student-athletes and non-athletes with the mediating role of learning styles

Abstract

Among the values and beliefs that play a significant role in shaping individuals' lifestyles, religious beliefs and values are important constituent elements of personality and moral convictions. The aim of this study was to investigate the effect of religious beliefs and moral values on the development of students' foresight ability, with the mediating role of learning styles. This study is applied in terms of purpose and field-based in terms of data collection method. The statistical population of the research included all high school students in Khash County. From this population, 384 individuals were selected as the statistical sample using available random sampling method and based on Morgan's table. To collect data, four standard questionnaires on foresight, moral values, religious beliefs, and learning styles were used. The validity of the questionnaires was confirmed by 8 university professors. The reliability of the questionnaires was also examined and confirmed using Cronbach's alpha method. Data were analyzed using SPSS-25 and AMOS-24 statistical software through regression analysis. The results of this research showed that religious beliefs have a significant effect on the development of foresight ability, and moral values have a significant effect on the development of foresight ability. Furthermore, religious beliefs and moral values have a significant effect on the development of students' foresight ability with the mediating role of learning styles. According to the research findings, officials and stakeholders can take effective steps towards developing students' foresight abilities by making necessary plans, such as holding training courses, workshops, cultural-religious camps, and strengthening students' moral values and religious beliefs.

Keywords:

Futures Studies, Moral Values, Religious Beliefs, Learning Styles, Sports, Students.